

gloss. rubr. part. 13. num. 24. Hoc intelligi debet, nisi usuras restituisse probetur. Tusch. d. concl. 342. num. 106. Clar. ubi proximè.

Verf. Decimò quavis manifestus.

84 Usurarius qui servatà formà condidit ultimum elogium, si postea in crimen ipsum, etiam occultè incidit, intestatus decedat. Molin. num. 15. Tusch. num. 31. Spin. ubi proximè. Addit Molina quod si bona fide, & animo solvendi caverit, testamentum subsisteret saltem in foro conscientiae.

Verf. Undecimò si quis.

85 Qui usurarum labe non maculatus testamentum jure confecit, si deinceps usurarius manifestus efficiatur, illud irritum redditur, nisi legitime ante mortem caverit. Tusch. num. 35. Molin. num. 16. Spin. sup. n. 253. capacitas enim in testatore, ut valeat testamentum, nedum desideratur tempore quo conditur, sed etiam mortis conditoris defuncti, quà illud confirmatur, cap. Cum Martha 6. S. Si tunc, de celebrat. Missar. Pichard. in rubr. num. 6. Instit. de testam. ordin. Ideo testamentum ritè confectum, fit irritum quoties sub mortis tempore, aut antea supervenit incapacitas, seu impedimentum juris, l. Si quis filio 6. S. Irritum, ff. de injust. rupt. S. Alio quoque modo, Instit. quib. mod. testam. infirm. l. 18. tit. 1. part. 6. Sic contingit ei, qui post confectum jure testamentum in usurariam labitur notoriè pravitate.

Verf. Duodecimò hoc in tractatu.

86 Testamentum usurarii manifesti, etsi jure ipso sit nullum, tamen convalescit si postea idoneè de restituendis usuris caveatur. Tusch. n. 50. Molin. num. 14. Surd. de aliment. tit. 7. q. 4. n. 20. Cevall. d. q. 11. num. 3. Gratian. discept. cap. 79. num. 13. Barbosa sup. num. 11. Spin. num. 32. Clar. num. 3. Villalob. num. 116. Cautionem ipse testator præstare debet, nec proderit ad hunc effectum, quod hæres, aut alius post obitum usurarii usuras solvat, aut idoneè caveat; ne illi Ecclesiastica sepultura denegetur. Tusch. n. 50. & 53. Cevall. & Spin. ubi proximè, Barbosa collect. Clem. 1. n. 6. de sepult.

Sed si usurarius morte præventus non possit pignora, vel fidejussores dare, fat erit procuratorem, ut caveat, relinquere, & cautione præstita, testamentum subsistet. Tusch. n. 52. Spin. sup. Cevall. n. 4. Gratian. n. 14.

Verf. Decimotertiò adnotandum.

88 Usurarius manifestus etsi piam causam hæredem instituat, aut ei quid relinquat, ejus tamen dispositio non valet, nisi data cautione, juxta dictum caput Quamquam, Menchac. de success. lib. 1. §. 1. num. 179. Cevall. d. q. 11. num. 1. Leotard. num. 47. quæ licet sit communis sententia, ac de juris rigore verior, opposita tamen æquitate suadente tenenda est, cum D. Covarruv. & Molin. disp. 334. num. 11. Tusch. d. concl. 342. num. 4. Est enim privilegium piæ causæ, ut qui de jure testamenti factione carent, ad illius favorem testari valeant. Tiraq. de privileg. piæ causæ, privil. 79. Hoc ita verum, modò fenerator & usuras restitui præcipiat, & præmissis veræ poenitentiae signis decedat, ut præcitati advertunt, alioqui sicut ab usurario vivo non admittit Ecclesia oblationes, nisi poeniterit, cap. Quia in omnibus 3.

de usur. Leotard. latè d. q. 100. num. 34. ita ab eo relicta post mortem rejici debent.

Usurario manifesto, si testamentum non valeat, 89 succedunt legitimi hæredes. Tusch. num. 19. Spin. n. 23. qui si bona per usuram quaesita repererint, quorum dominium defuncti non fuit, dividere prohibentur, eaque creditoribus, qui ea tradiderunt, si extant, vel pauperibus sunt restituenda, l. 2. tit. 15. p. 6. ubi Greg. Lop. gloss. 9. Tandem observandum cum Leotardo num. 50. 90 & 51. & aliis quos laudat, quod si fenerator aliquis probetur, qui non exegit adhuc usuras, non est astrictus ad idoneè cavendum, ut testetur validè: oportebit tamen ut usuras debitoribus remittat, & eas exigere hæredibus prohibeat.

SUMMARIUM.

- 1 Interesse lucri cessantis, ac damni emergentis ultra sortem exigere omni jure licet creditori.
- 2 Quæ desiderantur conditiones, ut licitè percipiatur.
- 3 Legis Curabit, C. de action. empt. ratio traditur.
- 4 Est juri, ac naturali rationi consona.
- 5 Procedit nedum in emptione, sed & in aliis contractibus, ac in iudiciis.
- 6 Usurarum divisio, & quæ licitæ, aut illicitæ sint, & num. 7.
- 8 Usura ex d. l. Curabit, juxta Jus Civile, non erant compensatoria, sed jure Pontificio sic, quo diverso modo debentur.
- 9 Venditor qui non habita fide de pretio rem tradidit, licitè exigit usuras, seu interesse, quantum emptor fructus ex re emptæ perceperit, dum pretium non exsolvit.
- 10 Hoc de jure Pontificio, nam Casareo usura fructibus non correspondebat.
- 11 Utrum decisio dictæ legis Curabit, habeat locum si res sterilis tradita sit emptori, & num. 12.
- 13 Minor si rem vendat etiam sterilem usuras pretii consequitur, donec solvatur, nisi emptor minor quoque sit.
- 14 Si ex re tradita emptor aliquod commodum extrinsecum percipiat, non ideo ad usuras ex dicta lege Curabit, tenebitur: secus si ancilla pepererit.
- 15 Vendens, ac tradens rem frugiferam, non accepto pretio, agere solam potest ad usuras ex dicta lege Curabit, non ad interesse damni emergentis, aut lucri cessantis.
- 16 Ampliatur etsi emptor interpellatus non solvat, & quid hodie.
- 17 Fructus quomodo computandi, ut emptor illorum estimationem reddat pro interesse venditori, & num. 18.
- 19 Quid si nullos fructus emptor perceperit, & num. 21. & 22.
- 20 Ex lege Curabit, hodie venditor poterit exigere fructuum estimationem, etsi hæc pretii superet quantitatem.
- 21 Dicitur legis Curabit, dispositio procedit, sive venditor dominium rei tradita retineat, sive illud in emptorem transferat.
- 22 Lex Sicut emptor, §. ult. ff. locat. interpretatur.
- 23 Venditor concedens tempus ut pretium solvatur, non agit intra illud ad usuras ex dicta lege Curabit.

- 26 Patris Molina doctrina declaratur.
- 27 Distinguitur conclusio tradita.
- 28 Eadem conclusio limitatur, si convenerit ut pendente dilatione ad solutionem pretii emptor usuras præstet juxta fructuum estimationem.
- 29 Limitatur dupliciter.
- 30 Licet mutuantis pacisci, ut donec pecunia redita sit, debitor ad interesse damni emergentis, aut lucri cessantis teneatur, quod contingerit etiam intra tempus ad solutionem concessum.
- 31 Post moram debetur creditori utroque in foro interesse lucri cessantis, ac damni emergentis; sed antea non, nisi convenerit ita.
- 32 Creditor qui vendidit, ac tradidit, jure convenit de annua quantitate præstanda dum illi non solvitur pretium, quanquam dilationem concedat, & n. 37.
- 33 In foro externo probari debet, quod fructus percepti responderunt promissæ quantitati: & quid in interno servetur, & n. 36.
- 34 Promissio de annua quantitate pro interesse non valet, nisi probetur saltem per verosimiles conjecturas tantum damni sustinuisse creditorem, quantum promissum est.
- 35 Quid si in regione interesse sit more taxatum.
- 36 Emptor debitor quantitatis, quam promisit dum pretium non solveret, an liberetur, nullis perceptis fructibus ob sterilitatem.
- 37 Licet convenire, ut ex quantitate pretii non soluti census constitutatur super bonis emptoris, donec pecunia solvatur, etsi redditus fructuum estimationem excedant.
- 38 Utrum talis contractus subsistat juxta Bullam Pii V. & n. 41.
- 39 Pretium census in Hispania est auctum.
- 40 Venditori permissum est locare fundum venditum emptori, ut pensionem solvat quandiu pretium non exhibuerit.
- 41 Pensio fructus excedere non debet.
- 42 Utrum emptor qui locavit, cogatur solvere pensionem, etsi fructus non capiat ob sterilitatem, & n. 46.
- 43 Venditor qui habita fide de pretio, rem quam tradidit, iterum pro pignore accepit, an fructus debeat in sortem imputare? & n. 48.
- 44 Quid si non eadem sit res vendita, sed alia emptoris pignori detur.
- 45 Abbatis consilium reprobat.
- 46 Venditori qui rem tradidit, debentur usura ex lege Curabit, donec pretium solvatur, etsi ille non adimpleat quæ in contractu promisit.
- 47 Ampliatur.
- 48 Tradens partem rei, nullo pretio recepto, pro rata usuras percipiet: & quid si emptor offerat pretium, & venditor aliam partem tradere renuat.
- 49 Ut venditor exigat usuras ex dicta lege Curabit, vera debet intervenire traditio.
- 50 Si venditor rem, & emptor pretium retineant, nullâ interveniente morâ, nec usura pretii, nec fructus rei debentur.
- 51 Utrum hoc procedat de Jure Civile?
- 52 Contractu perfecto, an ad emptorem, vel venditorem fructus rei vendita pertineant, & num. seqq. & n. 73. & 74.
- 53 Emptor fructus petere potest, oblatis pretio, & usuris: venditor non valet agere ad usuras, sed excipere ei permittitur.
- 54 Limitatur, & num. 62.
- 55 Post moram emptoris venditor agit ad interesse,

- & si nullum patiatur decrementum fructus sibi retinet.
- 56 Quid jure communi servetur.
- 57 Post moram emptoris fructus ad quem spectent Jure Canonico, & Civili.
- 58 Emptore pretium offerente, si venditor rem non tradat, tenetur ad fructus perceptos, & quos emptor posset percipere.
- 59 Emptor fructus lucratur, licet pretium non solvat; ob moram venditoris, & num. 69.
- 60 Post moram vendentis ipse rei periculo, subjicitur, & interesse intrinsecum, non extrinsecum præstat.
- 61 De intellectu legis Fructus 13. C. de actionib. empt. & n. 71. & 72.
- 62 Petri Barbosa opinio refutatur.
- 63 Agitur de cuiusdam Castrensium opinionis effectu, ac praxi.
- 64 Emptor solvens partem pretii, agere ad fructus rei non tradita post rata potest, ac de certa quantitate correspondente pacisci.
- 65 Declaratur, & num. 79.
- 66 Venditor si nihil ex pretio recepto, partem rei tradiderit, pro portione usuras, seu fructuum estimationem jure petet.
- 67 Si Procurator fundum propriâ pecuniâ domini nomine emerit, nec usuras pretii, nec fructus rei lucrabitur.
- 68 Quid si procurator damnum ex fundi comparatione senserit.
- 69 Promittens vendere, si pretium accipiat ante contractum, tenetur ad usuras, sive fructuum estimationem ex dicta lege Curabit. Et quid si pars pretii solvatur, ibid.
- 70 Rejicitur opinio contraria.
- 71 Pactum de emendo, ac vendendo, quos effectus producat, & an ex eo actio competat?
- 72 Si promittens vendere tradat rem, nihil pro pretio accepto, exiget usuras, seu fructuum valorem.
- 73 Lex Curabit, obtinet locum in pacto de vendendo, & aliis omnibus causis, ubi eadem ratio æquitatis reperitur.
- 74 Actio ex dicta lege Curabit, transit in cessionarium, quod cum distinctione accipiendum.
- 75 Legis Curabit, æquitas in utroque Jure servatur, sed diversimodè.
- 76 Lex Curabit, procedit etiam in emptore solvente pretium ante rei traditionem.
- 77 Eadem lex tam in immobilibus, quam in immobilibus procedit. Usura peti possunt jure actionis, ac officio judicis. Actio non præscribitur nisi triginta annorum lapsu.

CAPUT IV.

Ad Num. 1.

1 Omni jure, ac in utroque foro creditoribus licet ultra sortem lucri cessantis, & damni emergentis interesse percipere, nulla usurarum labe interveniente. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 314. n. 7. & disp. 315. num. 5. Less. eod. tract. lib. 2. cap. 20. num. 69. & 80. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 19. dub. 8. n. 4. & dub. 9. n. 2. Leotard. de usur. q. 71. num. 4. Menoch. de arbitr. casu 119. num. 1. Carleval. de judic. tit. 3. disp. 8. num. 37. Petr. Barbosa in l. 2. part. 1. n. 44. ff. solut. matrim. Caroc. de locat. rubric. de lucro cess. moros. in princ. Cenc. de censib. q. 57. num. 1. Cur. Philip. part. 2. lib. 2. cap. 2. num. 5. Amar. variar. resol. 49. num.

num. 96. Parlador. differ. 118. numer. 11. omiffis pluribus, quos abundè congregaverunt Hermof. in l. 10. gloss. 4. num. 2. & 3. tit. 1. p. 5. ac Aug. Barbosa collect. cap. Conquestus, n. 6. de usur. Dissentiunt tamen aliqui quoad lucrum cessans, quos sequitur Fachin. controvers. lib. 11. cap. 15. Eos refutat Leotard. ex num. 8.

2 Ut autem id interesse percipi licite possit, quædam conditiones desiderantur, de quibus Molin. disp. 316. num. 8. & 9. Less. num. 73. & 84. Trullench dub. 8. num. 7. & dub. 9. ex num. 3. Filliac. qq. moral. tom. 2. tract. 34. part. 2. cap. 4. num. 70. & 79. Rebell. de obligat. justit. part. 2. lib. 8. q. 6. num. 2. Hermof. n. 298. cum seqq.

Ibi: *Hæc tamen ratio.*

3 Ex iis quæ proximè laudati docuere de interesse, liquido apparet legem *Curabit* §. C. de actim. empr. non procedere ratione lucri cessantis, aut damni emergentis, sed aliâ æquissime statuitur, quod emptor, cui res vendita traditur ante numeratum pretium, ad usuras illius quandiu non solverit teneatur; alioquin notissima eveniret iniquitas, si emptor & pecuniâ pretii frueretur, & fructus ex re frugifera perciperet, venditore utraque utilitate carente; nam ille cum illius iactura adversus rationem naturalem locuples fieret, l. Nam hoc natura 14. ff. de condit. indeb. l. 1. C. ex delict. defunct. Cod. Fab. tit. de act. empr. defn. 4. numer. 3. Ideo placuit, ut quemadmodum emptor fructus rei lucratur, ita & venditor usuras pretii: sic usurae respondent pretio; & fructus rei. Cujac. in l. Julianus, §. Ex vendito, de action. empr.

Ad Num. 2.

4 Inde Imperialem constitutionem justitiæ commutativæ, & naturali rationi consonam observant Cujac. & Fab. ubi proximè, Less. d. l. lib. 2. cap. 21. num. 103. & 104. Trullench sup. cap. 20. dub. 13. num. 3. Guttier. de juram. confirmat. p. 1. cap. 2. n. 3. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 102. num. 5. Roderic. de ann. redditib. lib. 3. q. 7. numer. 107. Leotard. q. 27. n. 2. Hermof. in l. 28. gloss. 2. n. 25. tit. 5. p. 5. & alii quam plurimi apud Barbof. collect. d. l. Curabit, num. 2.

5 Quæ quidem æquitas non solum servatur in emptionis contractu, sed & in aliis correspondentibus, in quibus est preceptio fructuum, seu alterius utilitatis. Leotard. q. 35. num. 31. Hermof. num. 54. Barbof. num. 24. Cancr. adductis exemplis; var. part. 5. cap. 7. à num. 22. Joan. Lupus in d. l. Curabit, n. 106. Caroc. sup. part. 6. remed. 26. Sed & in judiciis obtinet locum. Cabed. decis. 166. num. 4. Vide inf. n. 86.

Ibi: *Quibus accedit, usuras lucrativas.*

6 Nonnulli quos refert, ac sequitur Felician. de censib. lib. 1. cap. 3. n. 13. usuras distribuunt in compensatorias, restitutorias, & lucrativas: hæc omni jure prohibentur, de quibus sub capite primo actum: illæ licite habentur Molin. disp. 368. numer. 9. Less. numer. 104. Guttier. ubi proximè, Cancr. numer. 22. Petr. Barbofa in l. De divisione. num. 34. ff. solut. matrim. Felican. sup. Hermof. num. 27. Gait. de credit. cap. 4. numer. 1057. Sed quæ præstantur ex lege *Curabit*, improprie usuras nuncupari, cum sint rei persequutoria, observant

Aug. Barbofa ubi proximè, Trullench n. 4. Roder. ubi sup. Imò non esse usuras, nisi lucrativas, præmissa distinctione impugnata, probat Leotard. q. 4. à n. 17. & q. 83. n. 22. ait enim usuram non dari ubi lucrum non est.

Nihilominus inficiari non potest, quin sæpe 7 usurae præstantur in compensationem damni emergentis, aut lucri cessantis, quales sunt dotales, quæ pro oneribus matrimonii viro solvuntur, l. Pro oneribus 20. C. de jur. dot. de quibus latissime Leotard. q. 28. Item nauticæ, quæ præstantur in pretium suscepti periculi, l. Periculi 5. de nautic. faenor. de his Leotard. q. 23. Similes sunt quæ debentur ex dicta lege *Curabit*, pro fructibus rei venditæ: de illis Leotard. q. 27. Igitur usurae non semper lucrum conferunt recipienti, unde rectè in compensatoria, & lucrativas dividuntur.

Illud autem quod diximus, usuram compensatoriam ex d. l. Curabit, omni jure probari, non est absolute verum; nam de jure civili hujusmodi usurae exigebantur pro quantitate debita, & temporis dinumeratione, juxta modum legibus præscriptum, non habita ratione ad verum interesse: quod in specie dictæ legis *Curabit*, observat Leotard. d. q. 4. num. 20. interens usuras non præstari de jure communi in fructuum compensationem, quoniam hi illis non commenturantur, sed emptor sive ubertatem, sive sterilitatem experiretur, eandem usuras semper pendere cogebatur, ex quo contingere poterat iniquitas iuraria, si plus esset in usuris, quam in fructibus rei venditæ. Quapropter Jure Pontificio ea non approbantur usurae, nisi quatenus fructuum utilitati respondent, nec pariformiter præstantur, sed prout singulis annis fundus, vel res alia fructus reddiderit. Less. de cap. 21. num. 104. quod strictè loquendo usura non est, sed interesse, quanquam improprie usura vulgò nuncupetur, ut jam præmissimus ex aliis.

Verf. Primò deducitur.

Emptor accipiens rem fructiferam à venditore, 9 non habita fide de pretio, donec illud solverit, tenetur ad usuras, sive interesse, quatenus ex fructibus perceperit, licet interpellatus, non sit, nec venditor ex dilatione solutionis ullam iacturam sustinuisse probetur. Mantic. de tacit. convent. lib. 4. tit. 24. n. Mathienz in l. 1. gloss. 5. n. 15. tit. 11. lib. 5. Recop. Caldas de empr. & vend. cap. 23. n. 19. Narbona in l. 15. gloss. 4. n. 34. tit. 18. lib. 5. Recop. Leotard. d. q. 27. per tot. Less. sup. n. 103. & 104. Aug. Barbofa collect. d. l. Curabit. ex n. 2. ubi plures Ofsuald. lib. 13. cap. 5. Roder. d. q. 7. n. 73. & 107. Petr. Barbofa in d. l. De divisione, n. 13. & 14. Molin. disp. 368. n. 9. Trentacinq. var. lib. 1. resol. 2. n. 1. 2. & 3.

Quod præmissimus, scilicet usuras deberi juxta 10 fructus rei venditæ, de Jure Canonico verum habet non de Cæsareo, quo usurae legitimæ, id est sex pro centenariis, ut docet Less. n. 111. præstabantur juxta pretii quantitatem, nulla habita ratione ad fructus, quos emptor perciperet. Less. ibidem, Leot. q. 4. n. 20. & q. 81. n. 23. Quam differentiam inter utrumque Jus adnotarunt Less. sup. & Leotard. d. q. 83. num. 25. ac prædixi n. 8.

Quæritur num æquitas Constitutionis Imperialis 11 admittenda sit si res sterilis emptori traditur? Et quoad Jus Canonicum attinet, nulli dubium est, quin usurae non debeantur, quia cum in compensationem fructuum cedant, ubi hi nec sunt, nec esse possunt, illas exigere non licebit, ut sentiunt plures statim recensendi, præsertim Leot. ubi proximè, & q. 27. n. 36. Card. Lugo de just. & jur. disp. 25. sect. 8. n. 142.

Quoad

12 Quoad Jus Cæsareum quidam, quos congressit Anton. Gabr. commun. lib. 3. tit. de empr. concl. 4. num. 10. tenent usuras deberi, licet res tradita sit infructifera: quorum sententiam pluribus tuetur Leotard. q. 4. n. 19. & q. 83. ex n. 22. Contrarium sustinent Fachin. contror. lib. 2. cap. 32. à princip. Petr. Barbofa sup. n. 54. Donell. in l. 2. in fin. C. de usur. Roderic. d. q. 7. n. 84. Cyriac. contror. 502. n. 10. Scaccia de commerc. §. 1. q. 7. p. 2. ampliat. 8. n. 170. Mantic. d. tit. 24. n. 14. Hermof. d. gloss. 2. n. 37. ubi alii, August. Barbofa sup. n. 16. & ita est tenendum, nec obstat quod emptor re etiam sterili utatur; non enim hoc sufficit, cum nulla lege caveatur, ut propter usum præstentur usurae, nisi fructuum perceptio interveniat. Petr. Barbofa, & Donell. ubi sup. quibus accedit Fab. in ration. d. l. Julianus, §. Ex vendito, dum inquit: Sicut è contrario iniquum esset, cogi emptorem usuras pretii præstare, si fructus rei venditæ non præcipisset. Utitur Leotardus autoritate Jul. Pauli Sentent. lib. 2. tit. 17. & Harmenopoli lib. 3. tit. 2. testantium post rem traditam emptorem pretii usuras debere: quod ita accipi debet mora regulari per interpellationem, aut irregulari per fructuum perceptionem intercedente.

13 Communis sententia non procedit, si minor 12 emptori rem sterilem tradat, quia ex privilegio ætatis usuras pretii obtinebit, d. l. Curabit, Petr. Barbofa in d. l. De divisione, n. 58. minorum enim debitores re ipsa irregularem moram contrahunt dum differunt solutionem: quapropter ad usuras tenentur, in l. In minorum 3. C. in quib. caus. in integ. restit. non est necess. Pichard. disp. de mor. num. 38. Petr. Barbofa n. 55. Escobar. de ratioc. cap. 15. n. 32. Leotard. de usur. q. 82. n. 2. & 3. Quod limitatur si emptor quoque sit minor, ex Leotardo n. 15. at si ex re fructifera fructus perceperit, usuras ex dicta lege *Curabit*, præstare compellitur. Leotard. n. 17.

14 Quanquam emptor per rem sterilem traditam 13 comparet extrinsecè utilitatem quamlibet, non ideo tamen pretii præstabit usuras, ex l. Curabit, velut si servus hæres instituat, aut pretium frumenti, seu alterius rei emptæ nimis increverit hoc enim fortunæ, ac negotiationi tribuitur, nec inter fructus reputatur. Petr. Barbofa num. 84. Hermof. ubi proximè, August. Barbofa num. 17. Si verò ancilla tradita pepererit, emptor ad usuras tenebitur; nam est homo ob excellentiam naturæ in fructu non sit, l. In pecudum 28 de usur. §. In pecudum, Instit. de rer. divis. est tamen utilitas, quam mulier naturaliter producit; mulierum enim maximum, ac præcipuum est munus concipere, ac conceptum tueri, l. Quæritur 14. §. 1. de adilit. edict. unde partus ancillarum post perfectam emptionem, sicut & fructus fundi, ad emptorem spectare scripsit Jul. Paul. d. tit. 17.

Ibi: *Non autem secundum rationem.*

15 Venditor tradens rem emptori, pretio non soluto, tantum agere potest ad usuras illius juxta fructuum æstimationem à die traditionis, non ad interesse damni emergentis, seu lucri cessantis, est hoc illorum quantitatem excedat. Molin. disput. 368. num. 9. Hermof. in l. 28. gloss. 2. n. 33. tit. 5. part. 5. August. Barbofa collect. d. l. Curabit, numer. 12. Narbona in l. 15. gloss. 4. num. 32. tit. 18. lib. 5. Recop. Roderic. d. q. 7. numer. 100. Trentacinq. sup. num. 3. & tit. de interesse, resol. 1. num. 20. Leotard. q. 71. num. 10. Dissentiunt alii D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.

qui apud Aug. Barbof. & Hermof. præter Ofsuald. lib. 13. cap. 5.

16 Quam conclusionem ampliant aliqui, licet 16 emptor interpellatus non solvat pretium, & moram regularem incurrat: quod manifestè deducitur ex l. fin. de peric. & commod. rei vendit. & ita tenent Trentacinq. d. resol. 1. num. 25. Molin. disput. 368. num. 22. Less. de justit. & jur. lib. 2. cap. 21. num. 102. & alii quos refert Leotard. num. 13. ipsa tamen contra sentit num. 15. & 20. cum seqq. ac assentiuntur August. Barbofa, & Hermof. ubi proximè, Roderic. numer. 94. & 100. Petr. Barbofa num. 25. & alii apud Leotardum. His maximè refragatur dicta lex finalis, cui respondetur procedere in mora irregulari juxta proximam conclusionem: quod quidem potius est divinare, quam interpretari, cum lex generaliter loquatur; quapropter à sententia Trentacinq. quoad Jus Civile non recederem: hodie verò eum usurae ex d. l. fin. non debeantur, utpote quæ Jure Pontificio damnantur, licet venditori post moram regularem agere ad interesse Leotard. numer. 10. Ofsuald. lib. 13. cap. 5. Nec opponatur, quod hujusmodi usurae compensatoriae, & jam nunc licite reputantur, ut præmissimus; quoniam non approbantur uniformes, sed quatenus interest venditoris, atque fructibus coquantur, ut Leotardus animadvertit, quare potius interesse, quam usura proprie debebant nuncupari, quod restrictionem recipit, & ampliationem. Videas inferius num. 63. cum seqq.

Verf. Secundò eadem ratione.

17 Quorum fructuum æstimationem pendere debeat 17 emptor in specie legis *Curabit*, in comperito non est; nam diversimodè sentiunt scribentes D. Covar. hic docuit, inspiciendam quantitatem eorum, quos venditor ex re tradita perciperet. Aliqui teant respiciendum ad fructus, quos emptor perceperit. Guttier. de jur. confirm. part. 1. cap. 2. num. 4. Gratian. disceptat. cap. 716. num. 1. Aliis placet computandos esse non solum per emptorem collectos, sed & quos ob suam negligentiam non cepit. Molin. disp. 368. numer. 9. Surd. conf. 101. n. 19. Leotard. quest. 27. num. 44. August. Barbofa sup. n. 19. quibus refragatur Petr. Barb. in d. l. De divisione, n. 62. asserens non teneri emptore ob fructus, quos ex negligentia non perceperit. Alii tandem opinantur, habendam esse rationem fructuum, quos collegit emptor, & quos venditor perciperet. Trentacinq. sup. tit. de usur. resol. 2. n. 3. verf. Quavis.

18 In tanta sententiarum varietate mihi tutius 18 videbatur hoc judicantis arbitrio committere, qui cognitis circumstantiis æstimabit, quantum emptorem ratione fructuum præstare oporteat; & cum de interesse venditoris tractetur, id iudicis arbitrio relinquit Menoch. de arbitrar. casu 119. numer. 6. In hac fructuum computatione haberi debet ratio industriae, ac laboris emptoris, & pecuniæ quam ad culturam expendit; ea enim aliter implicita lucrum posset afferre. Præterea idem sterilitatis periculo subjicitur, & ipsius rei, si fortè petierit; non enim æquum erit, ut venditor ab his oneribus immanis omnium fructuum utilitatem lucretur: fructus autem esse æstimo computandos, quos fundus regulariter ferre solet, nisi calamitas intercesserit aliqua, ut statim tradetur.

Ubi autem emptor nullos fructus perceperit ob 19 sterilitatem, vel casum alium hostium, aut inundationis,